

KÖNYVISMERTETÉSEK

Lövey Imre
Manohar S. Nadkarni

KULTÚRÁK TALÁLKOZÁSA

HVG kiadó, Budapest, 2003

Az európai – és persze az amerikai – orvoslás általában úgy tekint a betegségre, mint valami olyan ellenségre, amely megtámadja az egészséges szervezetet, és a gyógyszerek arra valók, hogy a betegséget leküzdjék. Nem véletlenül azokban az esetekben sikeres is ez az orvoslás, ahol valóban egy külső ágens, vírus vagy baktérium támadja meg az egészséges szervezetet, és a baktérium leküzdésével a szervezet meggyógyulhat.

A keleti orvoslás a betegséget a szervezeti egyensúly külső és belső harmóniájának felborulásaként értelmezi, és ezért általában nem leküzdni kívánja a betegséget, hanem helyreállítani az egészséges egyensúlyt.

E könyvismertető a bevezető sorok ellenére sem orvosi szakkönyvről szól, hanem a magyar szervezéstudományi szakirodalom egy új, unikális alkotásáról, Lövey Imre–Manohar S. Nadkarni: „Az örömteli szervezet – szervezeti egészség, betegség, öröm és a vezetés” címmel megjelent munkájáról. Amint a nevekből is láthatjuk egy magyar és egy indiai szerző jegyzi e kötetet. A közös gondolkodás azért is vezet igen szokatlan eredményre, mert a két szerző ennyire eltérő kultúrkörből érkezett. Így legfontosabb jellemzőjük nem egyszerűen a mű alcíméből is levezethető orvosi, gyógyászati analógia – ezt más szervezéstudományi

gondolkodók is gyakran vindikálják maguknak, sokan tekintenek úgy magukra, mint a szervezetek betegségeinek gyógyítóira –, hanem az, hogy a gyógyszer, pontosabban gyógymód, amit javasolnak mindig a szervezet optimális egyensúlyára való törekvés.

Míg egy európai szerző munkája, ha logikus és jól követhető, akkor vagy gépezetként írható le, és a gondolatok egymásba kapcsolódó fogaskerekei alkotják a mű szerkezetét (esetleg egy gondolati láncra fűzi fel mondanivalóját a szerző), addig a Lövey–Manohar szerzőpáros művének szerkezetét leginkább a keleti lakásdíszekben ismert felfüggesztések rendszerével szemléltethetjük. A mű által képviselt gondolati rendszerben a szervezet minden betegsége valamilyen egyensúly felborulásával írható le. Van, amikor két ellentétes tényező egyensúlyáról beszélhetünk, mint pl. a rövidlátás vagy a távollátás, vagy az elégtelen kapcsolat a környezettel, illetve az agresszív viszonyulás a környezet-höz, de van, amikor három tényező egyensúlyát tekintik át a szerzők, míg a mű egésze hat, ún. „egészségkritérium” egyensúlyára épül.

E hat kritérium: a célok egyensúlyban tartása, a szervezethez való kötődés, az entrópia minimálisra csökkentése, az elégedett vevők, a növekedés és fejlődés, valamint a harmónia a környezettel.

„Egy szervezet akkor egészséges, ha ez a hat fő kritérium egyidejűleg és magas színvonalon teljesül” – állapítják meg a szerzők, hozzátéve, hogy e hat kritérium egymással is dinamikus kölcsönhatásban van.

Ha valamiért e dinamikus egyensúly felborul, a szervezet

megbetegedéséről beszélünk. Számtalan oka és eredete lehet egy-egy betegségnek.

A mű legfőbb erénye ez a gondolati paradigma, amelyet itt az európai kultúrkörben mozogva, dialektikus megközelítésnek nevezhetünk. Ez az erénye elfedi esetleges hiányait, különösképp azokat a hiányokat, melyekről az olvasó érzi úgy, hogy hiányosságok. Biztos vagyok abban, hogy ezekről sokat maguk nem is tekinthetnek a mű tényleges fogyatékoságának, hiszen éppen nyitottsága az az erény, hogy nem végső megoldásokat sugall, hanem válaszlehetőségeket villant fel egy-egy kérdés, probléma megoldására.

Jól követhető, szisztematikus módszerrel közelít a könyv az egyes betegségekhez, sorra tárgyalva mindig az adott betegség tüneteit, okát és eredetét. Különböző betegségeknek lehetnek igen hasonló tünetei, és ugyanazok az okok hol ilyen, hol olyan betegségeket váltanak ki, miként a biológiai organizmus esetében is tapasztalhatjuk ugyanezt. Előfordul, hogy éppen egy betegség leküzdésére tett erőfeszítés mellékhatásaként jelentkezik egy másik betegség, vagy – ismét hivatkozhatunk az emberi szervezetre – egy mértéktelenül nagy dózisban, vagy túllontúl soká szedett, egyébként hatékony gyógyszer maga is betegséget okoz. A tünetek többnyire ismertek, az okok sokfélék lehetnek. A szervezeti betegségek ugyanakkor, állítják a szerzők, általában három kiváltó eredőre vezethetők vissza. Az első a genetikai eredet: ez akkor tapasztalható, ha a betegség oka azoknak a kulcsembereknek a jellemzőire, személyiségére és meggyőződés-rendszerére vezethető

viszsa, akik a szervezetet alkották vagy vezetik. A második a születési eredet, amely a szervezet életre hívása során bekövetkezett trauma, sokk, nehézségek következtében áll elő. A betegségek harmadik eredete a környezeti, amikor a szervezeten kívüli tényezők, mint a környező társadalom, annak kulturális normái, a piac, a szabályozórendszer befolyásolják károsan a szervezet struktúráját, kultúráját.

Magam e felosztásból hiányolom az alkalmazkodási eredet bemutatását. Beteg szervezetek vizsgálatakor ugyanis gyakran tapasztalhatjuk, hogy egy adott betegség mélyen fekvő oka, eredete valamilyen környezeti ingerre, kihívásra adott inadekvát válasz, amely nem azonos az egyik itt felsorolt kiváltó eredővel sem. Meglehet a majdani olvasók vagy felhasználók közül mások, saját tapasztalataik alapján másként írnak majd le egy-egy betegséget, vagy új betegségeket fedeznek fel a felsoroltak mellé. Ha így lesz, ez semmit nem von le a Lövey–Manohar szerzőpáros érdemeiből, hiszen Az örömteli szervezet című mű iskolateremtő gondolati rendszer, és ez az iskolák sorsa.

Itt említeném meg még egy hiányérzetemet, mint javaslatot oly esetre, ha azt kérdeznék a szerzők, „Milyen irányban is kellene továbbírni a művet?” Szerzői, tanácsadói tapasztalataim alapján nagyobb jelentőséget tulajdonítok az időtényezőnek, annak, hogy egy adott betegséggel (vagy terápiájával kapcsolatban) milyen korábbi élményei vannak az adott szervezetnek, vagy fordítva, milyen mértékig tanult meg együtt élni betegségével, vált immár strukturális alkotórészévé, szinte nélkülözhetetlenné, mint jó néhány púposnak a púpja.

A könyv javarészt szervezeti betegségek leírása teszi ki, mégsem erről szól azonban a mű, hanem a címében megfogalmazott kérdésről: miként is lehet örömteli egy szervezet. Az egészség a szerzők megközelítésében nem a betegség hiánya, hanem több annál, dinamikus egyensúly kölcsönhatásban a környezettel, folytonos változás, s Madách szavaival „az élet célja e küzdés maga”. Az egészséges szervezetben örömteli emberek hozhatnak létre örömteli szervezetet, s ha ez az ihletett pillanat bekövetkezik, maga e szervezet lehet további örömeik forrása. Soha nem állítható, hogy az „örömteli szervezet immár kész van”, sokkal inkább az, hogy a szervezet és dolgozói „megtapasztalták az örömteli lét ihletett pillanatait”, keresik vagy közel járnak az örömteli szervezethez, netán az adott szervezet éppígy léte leírható az örömteliség kategóriájával.

Miként ez a dolgozat egy örömteli recenzio.

Szirmai Péter

Staar Gyula

MATEMATIKUSOK ÉS TEREMTETT VILÁGUK

Vince Kiadó, 2002

A mai tudományok nagy hányadának terén vak, aki nem képes a matematika eszközeivel látni, és béna, aki nem tudja kezelni a felső matematika eszköztárát. Ma már nagyrészt nem tudjuk megérteni sem az anyag szubatomi szerkezetének, sem a világegyetem fejlődéstörténetének korszerű elméleteit, ha nem tudjuk követni azok

matematikai modelljeit, és az azokból levont következtetéseket. Szintúgy a matematika az alapja a legmodernebb pénzügyi termékek tervezésének, és a reájuk épülő pénz- és tőkepiaci ügyletek világának. Ez ma a nem-katonai világ egyik legtitokzatosabb boszorkánykonyhája, és egyben a világ-gazdaság egyik legrohamosabban fejlődő területe. Az itt létrehozott tudásalapú pénzügyi eszközök, mindenekelőtt a híres-hírhedt derivatívák a klasszikus Gólem legendát idézik: dollár milliárdokat hozhatnak a gazdájuknak, ha képes uralma alatt tartani őket, de ha elszabadulnak, el is pusztíthatják. Igen érzékletesen szemléltetette ezt a világ legjelentősebb fedezeti alapjának, a Long-Term Capital Managementnek története, amely hatalmas kezdeti sikertől a hollywoodi katasztrófafilmeket felülmúló összeomlásig ívelt, és csak nagy erőfeszítésekkel, továbbá néhány milliárd dollár árán lehetett megakadályozni, hogy ne idézzon elő világméretű pénzügyi katasztrófát. A fraktálelemzés is alig negyedszázada került be a tudományos eszköztárba, és napjainkra már olyan különböző szakterületeken alkalmazzák, mint a pszichológia, a kémia vagy éppen az úrfelvételek elemzése. Mára a matematika nem is egy csodálatos külön világ, hanem gyakran minden képzeletet felülmúló világok sokasága. Sajátos ereje, hogy nemcsak arra alkalmas, hogy leképezze a létező világot, és így segítsen azt megismerni, hanem maga is képes új világokat teremteni.

Ebben a könyvben tizenhét kiemelkedő matematikus beszél matematikai kutatásairól, a maga matematikai világáról, és ehhez a csodálatos tudományhoz fűződő viszonyáról. Iskolai tanulmányaink során a matematikáról belénk vert ismeretek – a szerencsés kevesek